

ESKEAN NATOR

«Miroir de l'Histoire» izena duen illeroko eder bat, Paris'en argitaratzen da. Bertan, aurtengo dagonillaren zenbakian, gure berri itz egiten duen idazki bat, agertu da. Idazki onen izena «Le Mystère des Basques» da, eta bere egilleak, Franck Bourdier idazle ezagunak, gure alde duen gogo beroa, garbi agertzen du.

Beste idazle askok, onek bezela, gure abendaren jatorria eta gure izkuntzaren aspalditasuna aitortzen dute, bañan, berak ere diote, bakoitzak bere iritzia eman dezala illunpe zail oek, zerbait bederik argitzeko.

Bourdier jaunak, noski, gure izkuntza ez daki eta argatik besteren iritzia jakin naiean alegindu da. Bañan zoritxarrez, artu dituan iturriak ez dira, ustez, oso garbiak.

Gutzaz, noski, arinkeri eta txorakeri asko zabaldu bai-dira, orrelako gezur asko egizat, errezegi artuaz.

Arrotzak, berriz, guk gerok zabaldutako berriketa oek ontzat artuaz, ainbeste eta ainbeste oker jaso izan dituzte, eta berak, lenbaitlen zuzentzeko, garaia eldua da.

Alde askotan bezela France'n ere, Albert Dauzat, Raymond, Cenac-Moncaut, eta beste batzuek, toki-izenen jatorria jakin naiaz, or ibilli dira. Bañan milloi bat baño geiago toki-izenen sustraia ezin asmatu izan dute, Europa guzian, batetik bestera, arrotz-enda asko ibilli izan bai-dira.

Argatik, ezin bestez, gure euskerari begiratu diote, batez ere Añamendi edo Pirineo aldean zer edo zer arkituko ote zuten. Bañan alde artan, emen bezela, izen zar oen jatorria, ez da erreza arkitzen.

Bourdier'ek, orrela dakartzki izen asko, eta oen artean Ourne (Urna); Uroi, Uzure eta beste askotan gure «ur, ura»-itza ba legoke bezela. Eta itz oek guziak eta beste asko gure euskeratik oso urruti arkitzen dirala uste degu.

Oñarri sendo bat, gai oetan, arkitzeko, gure errian bertan lan asko egin bear da, egia nun dan jakiteko. Ainbeste urtean gai oetan ibiliaz, batzuetan ondo eta bestetan gaizki, zerbait aurreratu dala uste degu. Bañan ala ere lenengo lana, gure errian bertan alegindu bear da, ainbeste eta ainbeste millaka toki-izen bilduaz.

Norbaitek esango digu, Eleizalde'ren lan ederra or dagola. Bai, nere adiskide maite-maite eta jakintsu arrek, lan bikaña egin zuen eta orain bizi izan ba zan, oraindik bere alegiña obea izango zan.

Orain urte asko dala, Abaltzizketa'ko apaiz jaunaren etxean arkitzen nintzan, eta nexka koxkor bat etorri zitzaion, bere anai baten jaiotz-agiriaren billa.

Apaiz jaunak, idazti zar bat eskuetan artuaz, esan zion:

—Bereala emango dizut.

Eta neri itz egiñaz, esan zidan:

—Orain lareun urte, nexka onen aurrekoak, basarri berean bizi ziran.

Ortik burura etorri zitzaidan, apaiz batek aspaldiko gai oetan ekarri dezaken laguntz ederra. Bai, alaxen da. Gaur apeizetan, bizkor eta jakintsuak ditugu, eta orain argatik, beren eskean nator. Zuen artean, batez ere gazteetan, euskaltzale bikain ugari zerate, eta bai ere zuen erri oetako toki-izen guziak jasoaz, lan txalogarria egingo zenduteke.

Bat edo batek esango digu, erri batean dauden toki-izen asko, beste tokietan ere arkitzen dirala. Baña oek orrela jasoaz kalterik ez legoke, zein tokitan itz berak arkitzen diran jakingo gendukelako.

Ongi dakit, lan luzea eta nekagarria izango dala. Bañan, tartekamarteka, ez al lioteke gure euskerari orrela laguntza emango?

Ba dakit, orrelako lan eder ori, apaiz jaun bat edo bat egiten ari dala.

Beraz, eskean nator, eta Jainkoaren itz eder aek gogoan artuaz esaten diotet: Eskatu, eta izango dezute.

Ala izan dedilla!

Donosti'n, 1967'ko, Agorraren 21'ean.

LOPEZ-MENDIZABAL'DAR IXAKA'K.